

Hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Hädaolukorra seaduse muutmine

Hädaolukorra seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 13¹ järgmises sõnastuses:

„§ 13¹. Viivitamatu ohuteate edastamine

(1) Paljude inimeste elu või tervist ohustava vahetult eelseisva või juba toimuva sündmuse või selle lõppemise korral edastatakse avalikkusele viivitamatu ohuteate, millega antakse juhis ohutuks tegutsemiseks, sealhulgas varjumiseks või ulatuslikuks evakuaatsiooniks. Viivitamatu ohuteate edastamiseks kasutatakse üldjuhul riikliku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM (edaspidi *EE-ALARM*).

(2) EE-ALARM käesoleva seaduse tähenduses on protokollide, protsesside ja tehnoloogiate kogum elanikkonnale viivitamatu ohuteate edastamiseks.

(3) Viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumist koordineerib Päästeamet. Koordineerimine hõlmab ohuteavituse kanalite kasutamise üldpõhimõtete väljatöötamist, kaasajastamist ja avalikkuse teadlikkuse suurendamist. Viivitamatu ohuteate edastamiseks valmistumise koordineerimisel teeb Päästeamet koostööd Häirekeskuse ning muu asjaomase asutuse ja isikuga.

(4) EE-ALARM-iga on kohustatud liituma:

1) massiteabevahendi valdaja, elektroonilise side ettevõtja ja riikliku mobiilirakenduse valdaja, kelle teenust tarbib vähemalt 10 000 lõppkasutajat;

2) avalikus ruumis paikneva elektroonilise teabeekraani valdaja, kelle ekraani ööpäevane eeldatav kontaktide arv ületab 10 000 inimest (edaspidi koos *edastaja*).

(5) EE-ALARM-i kaudu viivitamatu ohuteate edastamise võib otsustada valitsusasutus, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht ning kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal ka peaminister.

(6) Häirekeskus vahendab edastajale viivitamatu ohuteate üldjuhul EE-ALARM-i kaudu. EE-ALARM-i rikke korral vahendab Häirekeskus selle edastajale viivitamata muul viisil, kes edastab selle avalikkusele muul kokkulepitud viisil tasuta, muutmata kujul ja viivitamata.

(7) Kui viivitamatu ohuteate edastatakse elektroonilise side võrgus kindlaksmääratud geograafilisel alal asuvale mobiiltelefoniteenuse kliendile ja rändlusteenuse kasutajale, kohaldatakse elektroonilise side seaduse § 105¹.

(8) Sireeniseadme kaudu viivitamatu ohuteate edastamise võib otsustada Päästeamet, Kaitsevägi, Kaitsepolitsei, Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaamet, eriolukorra juht, eriolukorra tööde juht ning kõrgendatud kaitsevalmiduse, erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal ka peaminister.

(9) Sireeniseade käesoleva seaduse tähenduses on EE-ALARM-i tehnoloogiline osa, mis on omavahel ühendatud seadmete kogum, mille eesmärk on heliga esitada viivitamatut ohuteadet.

(10) Päästeamet korraldab sireeniseadme kasutuselevõttu, sealhulgas vajadusel esitab asjaõigusseaduse § 158¹ lõikes 1 sätestatud tehnovõrgu või -rajatise talumise kohustuse kehtestamiseks sundvalduse seadmise taotluse.

(11) Sisejulgeoleku tagamise valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega:

- 1) viivitamatu ohuteate edastamise ning selleks valmistumise tingimused ja korra;
- 2) EE-ALARM-iga liitumise ja sellega seotud kulude hüvitamise tingimused ja korra;
- 3) sireeniseadme kasutuselevõtu ning haldamise ja testimise tingimused ja korra.“;

2) seadust täiendatakse §-ga 16¹ järgmises sõnastuses:

„§ 16¹. Varjumine

(1) Varjumist korraldab Päästeamet. Varjumise korraldamine hõlmab varjumiseks valmistumist, sealhulgas avalikkuse teadlikkuse suurendamist ja teavitamist. Varjumise korraldamisel teeb Päästeamet koostööd kohaliku omavalitsuse üksuse, asjaomase asutuse ja isikuga, kes aitavad oma pädevuse piires varjumist korraldada.

(2) Varjumine käesoleva seaduse tähenduses on vahetu kõrgendatud ohu korral ohustatud alal viibiva isiku ajutine ümberpaiknemine sobivasse ruumi või ehitisse või seal püsimine elu või tervise kaitseks.

(3) Päästeamet ning Politsei- ja Piirivalveamet võivad varjumise tagamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 32, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid ning vahetut sundi korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Korrakaitseaduse §-s 44 sätestatud viibimiskeeldu võib kohaldada üle 12 tunni Päästeameti päästkeskuse juhi või Politsei- ja Piirivalveameti prefekti loal.

(4) Päästeamet võib korrakaitseaduse §-s 48 sätestatud riikliku järelevalve erimeetme kohaldamisel vaadata läbi üksnes isiku riided ja riides oleva või kehal kantava asja. Isiku keha ja kehaõõnsuste läbivaatus on keelatud.

(5) Päästeameti täpsemad ülesanded varjumise korraldamisel kehtestab sisejulgeoleku tagamise eest vastutav minister määrusega.“;

3) seadust täiendatakse §-dega 16²–16⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 16². Varjend

(1) Hoone omanik rajab varjendi hoonesse või selle vahetusse lähedusse.

(2) Varjend käesoleva seaduse tähenduses on hoone või selle osa, mis on rajatud varjumiseks ning mille konstruktsioon kaitseb inimest plahvatuse ning sellega kaasneva lööklaine, laialipaiskuva eseme ja õhusaaste, sealhulgas ioniseeriva kiirguse eest. Varjendid jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks.

(3) Mitme lähestikku püstitava hoone kohta võib rajada ühe varjendi, kui see rajatakse esimese hoone kasutuselevõtmise ajaks ning hoonete kasutajate eeldusliku koguarvu järgi.

(4) Avalik varjend rajatakse, kui püstitatakse hoone, mille kasutusotstarbe tõttu külastavad seda rahvahulgad ja mille suletud netopind on vähemalt 10 000 ruutmeetrit.

(5) Mitteavalik varjend rajatakse, kui püstitatakse:

1) elamu, majutus- või toitlustushoone, büroohoone, kaubandus- või teenindushoone või meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- või muu avalik hoone või erihoone, mille suletud netopind on vähemalt 1200 ruutmeetrit;

2) tööstus- ja laohoone, mille suletud netopind on vähemalt 1500 ruutmeetrit.

(6) Kui hoone vastab nii käesoleva paragrahvi lõikele 4 kui ka 5, rajatakse avalik varjend.

(7) Avalikule varjendile tagatakse igapäevase ligipääsu varjumiseks. Mitteavalik varjend on ette nähtud eelkõige konkreetse hoone kasutajale.

(8) Varjendi omanik korraldab varjendi varjumiseks kasutuselevõtu 72 tunni jooksul Vabariigi Valitsuse otsusest arvates.

(9) Sisejulgeoleku tagamise eest vastutav minister kehtestab määrusega:

1) nõuded varjendile, selle suurusele ja mahutavusele ning kontrollile ja hooldusele;

2) varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsema loetelu hoone kasutamise otstarbe ning vajaduse korral tööstus- ja laohoone tavapärase kasutajate arvu järgi.

§ 16³. Varjumiskoht

(1) Kui varjendi rajamise kohustusega hoone on püstitatud või selle ehitusloa taotlus või ehitusteatis püstitamiseks on esitatud enne 2026. aasta 1. jaanuari, siis hoone omanik:

1) hindab varjumisplaanis varjumiskoha kohandamise võimalust;

2) varjumiskoha kohandamise võimalusel kohandab hoone või selle osa varjumiskohaks.

(2) Varjumiskoht käesoleva seaduse tähenduses on olemasolev hoone või selle osa, mis on kohandatud varjumiseks ning mille konstruktsioon kaitseb inimest vähemalt plahvatussega kaasneva laialipaiskuva eseme eest.

(3) Varjumiskohad jagunevad avalikeks ja mitteavalikeks. Avalikule varjumiskohale tagatakse igapäevase ligipääsu varjumiseks. Mitteavalik varjumiskoht on ette nähtud eelkõige konkreetse hoone kasutajale.

(4) Varjumiskoht võetakse varjumiseks kasutusele käesoleva seaduse § 16² lõike 8 kohaselt.

(5) Sisejulgeoleku tagamise eest vastutav minister kehtestab määrusega varjumiskoha kohandamise põhimõtted.

§ 16⁴. Varjumisplaani koostamine

(1) Hoone omanik koostab varjumisplaani:

1) varjendi rajamise kohustusega hoone kohta;

2) varjendi rajamise kohustusega hoone kohta, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis püstitamiseks on esitatud enne 2026. aasta 1. jaanuari.

(2) Varjumisplaanis hinnatakse hoones varjumise võimalusi, kirjeldatakse varjumiseks valmistumist, varjumise läbiviimist ja varjumiskindluse suurendamist.

(3) Nõuded varjumisplaanile ja selle avalikustamisele ning varjumisplaani koostamise korra kehtestab sisejulgeoleku tagamise eest vastutav minister määrusega.“;

4) seadust täiendatakse §-ga 17¹ järgmises sõnastuses:

„§ 17¹. Elanikkonnakaitse koolitus

(1) Elanikkonnakaitse koolituse eesmärk on suurendada inimese valmisolekut kriisis iseseisvalt toime tulla.

(2) Avaliku sektori asutus korraldab kord kahe aasta jooksul ametnikele ja töötajatele elanikkonnakaitse koolituse.

(3) Nõuded elanikkonnakaitse koolitusele ja koolitajale kehtestab sisejulgeoleku tagamise eest vastutav minister määrusega.“;

5) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 7³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„7³) korraldama regulaarselt töötajatele koolitusi, et suurendada nende teadlikkust elutähtsa teenuse toimepidevusest, rakendatud meetmetest, toimimisest hädaolukorras või muus sarnases olukorras või nende ohu korral ja käesoleva seaduse § 17¹ tähenduses elanikkonnakaitsest;“;

6) paragrahvi 45 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse § 16² lõigete 4 ja 5, § 16³ lõike 1, § 16⁴ lõike 1 nõuete ning § 16² lõike 9, § 16³ lõike 5 ja § 16⁴ lõike 3 alusel kehtestatud nõuete täitmise üle teeb Päästeamet.“;

7) paragrahvi 53 täiendatakse lõikega 21 järgmises sõnastuses:

„(21) Käesoleva seaduse § 13¹ lõikes 4 nimetatud edastaja on kohustatud EE-ALARM-iga liituma hiljemalt 2028. aasta 1. jaanuariks.“;

8) paragrahvi 53 täiendatakse lõigetega 22 ja 23 järgmises sõnastuses:

„(22) Käesoleva seaduse § 16⁴ lõike 1 punktis 2 nimetatud hoone varjumisplaani koostatakse hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks.

(23) Käesoleva seaduse § 16³ lõikes 1 nimetatud hoone või selle osa kohandatakse varjumiskohaks hiljemalt 2028. aasta 1. jaanuariks.“.

§ 2. Asjaõigusseaduse § 158¹ täiendamine

Asjaõigusseaduse § 158¹ lõike 1¹ kolmandat lauset täiendatakse pärast sõna „ehitis“ tekstiosaga „ning sireeniseade hädaolukorra seaduse § 13¹ lõike 9 tähenduses“.

§ 3. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 täiendamine

Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 lõiget 3 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) hädaolukorra seaduse § 13¹ lõike 9 tähenduses sireeniseadme müra.“.

§ 4. Ehitusseadustiku täiendamine

Ehitusseadustikus tehakse järgmised täiendused:

1) paragrahvi 11 lõiget 2 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹) varjendi rajamist;“;

2) paragrahvi 130 lõiget 10 täiendatakse pärast sõna „tuleohutusnõuete“ sõnadega „ja varjendile esitatavate nõuete“.

§ 5. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse täiendamine

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust täiendatakse §-ga 30⁹ järgmises sõnastuses:

„§ 30⁹. Ehitusseadustiku § 11 lõike 2 punktis 2¹ sätestatud varjendi rajamise nõude rakendamine

Ehitusseadustiku § 11 lõike 2 punktis 2¹ sätestatud varjendi rajamise nõuet ei kohaldata hoonele, mis on püstitatud või mille ehitusloa taotlus või ehitusteatis püstitamiseks on esitatud enne 2026. aasta 1. jaanuari.“.

§ 6. Elektroonilise side seaduse muutmine

Elektroonilise side seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 punktis 29 asendatakse sõna „hädaabiteenistuse“ sõnaga „häirekeskuse“;

2) paragrahvi 105¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) mitte rohkem kui üks kord aastas Päästeameti otsusel hädaolukorra seaduse § 13¹ lõike 2 tähenduses riikliku ohuteavituse süsteemi EE-ALARM-i terviktestimiseks.“.

§ 7. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 1 punktid 3, 5, 6 ja 8 ning §-d 4 ja 5 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025

Algatab Vabariigi Valitsus 2025